

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/11304/2024

Asia: luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Hyvinvointiala HALI kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa luonnoksesta hallituksen esitykseksi.

Lausunnon tiivistelmä:

- 1) Hali kannattaa lahjoitusvähennyksen tavoitteita. Julkisen rahoituksen vähentyessä on tärkeää kannustaa sekä yksityishenkilöitä että yhteisöjä tukemaan kansalaisjärjestöjä lahjoituksin. Lahjoitusvähennys tukee järjestöjen mahdollisuuksia hankkia yksityistä rahoitusta ja vahvistaa näin niiden rahoituspohjaa.
- 2) Hali katsoo, että vähennyskelpoisuuden toimialarajaus ei ole riittävän selkeä ja tasapuolinen. Se jättää runsaasti tulkinnanvaraa eikä kohtelee sosiaali- ja terveysalalla toimivia järjestöjä tasapuolisesti. Vähennyskelpoisuuden tulee koskea kaikkia sotejärjestöjä, myös valtionavustusten leikkaukset kohdistuvat kaikkiin sotejärjestöihin.
- 3) Hali pitää esitettyjä hallinnollisia vaatimuksia raskaina, erityisesti pienille järjestöille. Rahankeräyslupan omaavat järjestöt pitäisi hyväksyä vähennyskelpoisten lahjoitusten saajiksi ilman erillistä hakemusta. Verohallinnolle toimitettavan toimintakertomuksen tulisi olla kevyt, olemassa oleviin raportteihin perustuva, eikä erillinen asiakirja.

Esityksessä ehdotetaan muun muassa tuloverolain lahjoitusvähennystä koskevia säännöksiä muutettavaksi siten, että vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukkoa laajennettaisiin. Samalla yhtenäistettäisiin yhteisöjen ja luonnollisten henkilöiden vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukko.

Vähennyskelpoisia olisivat rahalahjoitukset, jotka on tehty tiedettä tai taidetta edistävään tarkoitukseen julkista rahoitusta saavalle yliopistolle, korkeakoululle tai näiden yhteydessä olevalle yliopistorahastolle. Lisäksi vähennyskelpoisia olisivat rahalahjoitukset, jotka on tehty tiedettä, taidetta, suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämistä, nuorisotyötä tai -toimintaa, liikuntaa, urheilua tai lasten asemaa tukevaan tai edistävään tarkoitukseen Verohallinnon nimeämälle yhdistykselle tai säätiölle.

Lahjoitusten vähentämisen edellytyksenä olisi, että lahjoituksensaaja käyttää lahjoitusvarat vähennyskelpoiseen tarkoitukseen, ja että lahjoituksensaaja toimittaa Verohallinnolle vuosi-ilmoituksen.

Luonnollisten henkilöiden lahjoitusvähennys ehdotetaan muutettavaksi verosta tehtäväksi vähennykseksi, jossa vähennyskelpoista olisi 30 prosenttia vähennyskelpoisen lahjoituksen määrästä. Yhteisöjen lahjoitusvähennys säilyisi tulosta tehtävänä vähennyksenä. Vähennyskelpoiselle lahjoitukselle säädettäisiin vähimmäismäärä ja vähennykselle tulisi verovelvolliskohtainen enimmäismäärä.

Lahjoitusvähennyksen laajentamisen tavoitteena on kannustaa yksityishenkilöitä ja yhteisöjä lisäämään lahjoituksia ja näin tehostaa järjestöjen mahdollisuuksia hankkia lisää yksityistä rahoitusta. Lahjoitusvähennyksen avulla pyritään lisäämään kohtuullisella julkisen sektorin panostuksella tieteen, taiteen, suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämistä, nuorisotyötä tai -toimintaa, liikuntaa, urheilua tai lasten asemaa tukevaan tai edistävään tarkoitukseen annettuja lahjoituksia, jotka muutoin jäisivät ehkä kokonaan tekemättä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2026 alusta.

Lahjoitusvähennyksen tavoite

Hali kannattaa lahjoitusvähennykselle asetettuja tavoitteita. Julkisen rahoituksen pienentyessä on tarpeen kannustaa yksityishenkilöitä ja yhteisöjä tekemään lahjoituksia kansalaisjärjestöille ja samalla tehostaa järjestöjen mahdollisuuksia hankkia yksityistä rahoitusta.

Lahjoitusvähennyksen toimialarajoitus

Hali katsoo, että luonnoksessa esitetty toimialarajaus ei ole riittävän selkeä eikä tasapuolinen. Toimialarajaus jättää runsaasti tulkinnanvaraa ja eikä kohtelee tasapuolisesti sosiaali- ja terveysalalla toimivia järjestöjä ja niiden kohderyhmiä.

Hyvän lainsäädännön ja lainvalmistelun tunnusmerkkeihin kuuluu, että säännökset ovat yksiselitteisiä, johdonmukaisia ja ymmärrettäviä. Katsomme, että ilmaisu ”lasten asemaa tukeva toiminta” on hyvin tulkinnanvarainen. Katsotaanko esimerkiksi sellaisen toiminnan kuuluvan vähennyskelpoisuuden piiriin, jossa kohderyhmänä ovat muut kuin lapset, mutta toiminnan välittömät tai välilliset vaikutukset tukevat lapsen asemaa. Tällaista toimintaa voi olla muun muassa vanhempien ja perheenjäsenten tukeminen, omaishoitoperheiden tukeminen, vammaisten lasten perheiden tukeminen tai potilasjärjestöjen toiminta lapsiperheissä.

Ehdotettu toimialarajaus ei kohtelee sosiaali- ja terveysalalla toimivia järjestöjä tasapuolisesti, koska monet järjestöt jäävät rajauksen ulkopuolelle. Toimialarajauksen yhteydessä tulisi arvioida myös sitä, miten toimialarajaus kohtelee erilaisia sotejärjestöjen toiminnan kohderyhmiä. Apua ja tukea tarvitsevia ihmisiä ja ihmisryhmiä tulisi kohdella yhdenvertaisesti. Esityksessä ei esitetä perusteita sille, miksi esimerkiksi ikääntyneisiin, vammaisiin, mielenterveyskuntoutujiin tai päihdetyöhön kohdistuva järjestötoiminta on jätetty toimialarajauksen ulkopuolelle.

Valtionavustusten leikkaukset kohdistuvat koko sosiaali- ja terveysalalla toimivaan järjestökenttään ja siten lahjoitusvähennykselle asetettu tavoite, yksityisen rahoituksen hankkimisen tehostuminen, on yhtä tärkeää kaikille sotejärjestöille. Kansalaisjärjestöstrategiassa (2025–2027) otetaan kantaa yksityisen rahoituksen lisäämiseen järjestöissä ja lahjoitusvähennyksen kehittäminen nähdään keinona edistää yksityistä lahjoituskulttuuria. Katsomme, että vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukon laajentaminen kaikkiin yleishyödyllisiin sosiaali- ja terveysalan järjestöihin on linjassa myös hallitusohjelmaan pohjaavan kansalaisjärjestöstrategian kanssa.

Hallinnolliset vaatimukset

Esitetyt hallinnolliset vaatimukset ovat raskaita, erityisesti pienemmille järjestöille. Vaatimuksissa on päällekkäisyyttä poliisihallituksen rahankeräysvalvonnan kanssa, ja ne sisältävät haasteellisia tietosuojaan liittyviä kysymyksiä, kuten henkilötietojen kerääminen lahjoittajilta. Hali katsoo, että kaikki rahankeräysluvan omaavat yhdistykset ja säätiöt pitäisi hyväksyä vähennyskelpoisten lahjoitusten saajiksi ilman erillistä hakemusta Verohallinnolle. Lisäksi Verohallinnolle toimitettavan toimintakertomuksen tulisi olla kevyt, olemassa oleviin raportteihin perustuva, eikä erillinen kirjanpitolain mukainen asiakirja.

Kunnioittavasti,

Sanna Aunesluoma

toimitusjohtaja

sanna.aunesluoma@hyvinvointiala.fi

Lisätietoja:

Anneli Pahta

johtava asiantuntija

anneli.pahta@hyvinvointiala.fi